Yksityisoikeuden alalla ennen siirtymäkauden päättymistä meneillään olevat menettelyt ja vireille pannut oikeudenkäynnit jatkuvat EU:n lainsäädännön mukaisesti. Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa yhteisesti sovitun mukaisesti Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevat tiedot säilytetään Euroopan oikeusportaalissa vuoden 2024 loppuun.

Todistelu

Pohjois-Irlanti

1 Todistustaakka

1.1 Mitkä ovat todistustaakkasäännöt?

Yleensä sen asianosaisen, joka vetoaa asiassa johonkin seikkaan, on näytettävä seikka toteen. Kantajan (Pohjois-Irlannissa 'plaintiff') on näytettävä toteen kanteen perustana olevat seikat, ja vastaajan on näytettävä toteen ne seikat, joihin hän haluaa vedota vastatessaan kanteeseen.

1.2 Onko olemassa sääntöjä, joiden nojalla tiettyjä tosiseikkoja pidetään sellaisina, ettei niiden toteen näyttäminen ole tarpeen? Millaisissa tapauksissa? Onko tiettyjen olettamusten kumoaminen mahdollista esittämällä vastatodistelua?

Seikka voidaan vapauttaa todistustaakasta lain nojalla tai asianosaisten välisellä olemassa olevalla sopimuksella. Tuomioistuin voi myös ottaa oikeudellisesti huomioon esimerkiksi yleisesti tunnetut tosiseikat, eikä niistä tarvitse esittää todisteita. Tietyt olettamat katsotaan toteen näytetyksi, esimerkiksi jos yhtiösäännössä määrätään asian olevan tietyllä tavalla ja muut olettamat voidaan kumota, kuten henkilön oikeustoimikelpoisuutta koskeva olettama.

1.3 Missä määrin oikeuden on vakuututtava jostakin tosiseikasta voidakseen perustaa tuomionsa tällaisen tosiseikan olemassaoloon?

Tuomioistuin on saatava vakuuttuneeksi seikan todennäköisyydestä. Toisin sanoen sen on katsottava, että seikka on 51 prosentin todennäköisyydellä totta ja 49 prosentin todennäköisyydellä se ei ole totta. Kun seikka on todistettu todennäköisyyksiä vertailemalla, se katsotaan toteen näytetyksi.

2 Todisteiden vastaanottaminen

2.1 Edellyttääkö todisteiden vastaanottaminen aina asianosaisen pyyntöä, vai voiko tuomari tietyissä tapauksissa hankkia todisteita oma-aloitteisesti?

Yleissääntönä on, että tuomari ei voi nimetä todistajaa kuultavaksi poikkeustapauksia lukuun ottamatta. Sen sijaan tuomari voi kutsua asianosaisen nimeämän todistajan todistamaan, myös silloin, kun tämä on jo todistanut. Pohjois-Irlannin oikeudenkäyntejä koskevien sääntöjen mukaisesti tuomioistuin voi halutessaan määrätä kenen tahansa henkilön tuomioistuimen kuultavaksi ja esittämään asiakirjoja.

2.2 Mitä seuraa sen jälkeen, kun asianosaisen pyyntö todisteiden vastaanottamisesta on hyväksytty?

Jos asianosaisella on lupa kutsua, yleensä asianajajiensa välityksellä, tietty todistaja antamaan todistajanlausunto, hänen oma asianajajansa kuulustelee todistajaa (ja saa tältä pääasiallisen todistajanlausunnon (*evidence-in-chief*)). Tämän jälkeen toisen asianosaisen asianajaja vastakuulustelee todistajaa. Tuomari voi esittää todistajalle kysymyksiä, ja hän kehottaa asianajajia halutessaan esittämään jatkokysymyksiä mistä tahansa kysymystensä seurauksena esiin tulleesta asiasta.

2.3 Millaisissa tapauksissa oikeus voi evätä asianosaisen esittämän pyynnön todisteiden vastaanottamisesta?

Jos esimerkiksi todistajan on määrä osallistua suljetuin ovin tapahtuvaan oikeudenkäyntiin, on tuomioistuimelta saatava lupa, ennen kuin todistaja voidaan virallisesti haastaa kuultavaksi. Muissa tapauksissa tuomioistuin ei puutu siihen, kuka kutsutaan todistajaksi, mutta se voi määrätä tarpeettomia todistajia kutsuneen asianosaisen maksamaan sakkoja.

2.4 Mitä erilaisia todistelukeinoja on olemassa?

Yleisin todistelukeino on todistajan kuuleminen. Tämän lisäksi voidaan käyttää kirjallisia todistajanlausuntoja, kuten asiantuntijaraportteja, ja asiakirjatodisteita, kuten karttoja.

2.5 Millä tavoin todisteita voidaan ottaa vastaan todistajilta? Tapahtuuko se eri tavoin kuin todisteiden vastaanottaminen asiantuntijoilta? Mitä sääntöjä sovelletaan kirjallisiin todistajanlausuntoihin ja asiantuntijalausuntoihin?

Yleensä todisteet otetaan vastaan kuulemalla asianosaisten ja todistajien lausunnot. Asiantuntijatodistajilta, kuten lääkäreiltä ja insinööreiltä, todisteet voidaan ottaa vastaan sopimukseen perustuvan kirjallisen raportin muodossa. Tämän jälkeen todistajaa voidaan kuulustella tietyistä lausunnon tai raportin kohdista. Pohjois-Irlannin tuomioistuimia koskevien sääntöjen mukaan suullisen todistajalausunnon antavien asiantuntijatodistajien määrä rajoitetaan kahteen lääketieteen asiantuntijaan ja yhteen muuhun asiantuntijaan, ellei tuomioistuin myönnä lupaa useampien asiantuntijoiden kutsumiseen.
Myös karttoja ja asiakirjoja voidaan käyttää todisteena, ja tuomioistuin on vakuutettava niiden aitoudesta. Tuomioistuin voi myös pyytää päästä tutustumaan rikospaikkaan tai tutkia konkreettista esinettä, jos se katsoo, että tällä on todistusarvoa.

2.6 Onko joillakin todistelukeinoilla suurempi painoarvo kuin toisilla?

Tuomioistuin päättää aina, paljonko millekin todisteelle annetaan painoarvoa.

2.7 Onko tiettyjen tosiseikastojen todistaminen sidottu määrätynlaiseen todistelumenettelyyn?

Oletuksena on, että tosiseikat näytetään toteen suullisesti ja julkisessa oikeudenkäynnissä.

2.8 Velvoittaako laki todistajat todistamaan?

Todistamaan kykenevä kutsuttu todistaja on velvollinen saapumaan oikeuteen. Muussa tapauksessa hän halventaa oikeutta.

2.9 Millaisissa tilanteissa todistajat voivat kieltäytyä todistamasta?

Asianosainen voi vedota luottamuksellisuuteen ja olla antamatta todistajanlausuntoa laillisen työsuhteen, itsensä tai puolisonsa itsekriminoinnin, yleisen edun ja oikeudenkäytön perusteella. On myös muita lainsäädännöllä varmistettuja luottamuksellisuuden muotoja, kuten diplomaattinen luottamuksellisuus. On olemassa myös harkintaan perustuva luottamuksellisuus, joka liittyy esimerkiksi luottamuksella annettuihin tietoihin.

2.10 Voidaanko todistamisesta kieltäytyvää henkilöä rangaista tai pakottaa hänet todistamaan?

Kyllä. Jos todistajalle on toimitettu asianmukaisesti haaste saapua oikeuteen todistamaan, ja hän jättää saapumatta, hän syyllistyy oikeuden halventamiseen. Tuomari voi tällöin määrätä todistajalle sakkoja tai vankeutta ja vaatia häntä kumoamaan oikeuden halventaminen saapumalla oikeuteen ja antamalla todistajanlausunto.

2.11 Onko olemassa henkilöryhmiä, joita ei voida kuulla todistajina?

Oikeustoimikelpoisuus on yleinen kriteeri todistajanlausunnon antamiselle. Henkilön katsotaan kykenevän antamaan todistajanlausunto, paitsi jos hän ei pysty ymmärtämään todistajan antamaa valaa, koska on lapsi tai esimerkiksi psyykkisesti sairas, hän on tuomari käsiteltävässä asiassa tai hän vetoaa luottamuksellisuuteen.

2.12 Mikä on tuomarin ja asianosaisten asema todistajainkuulustelussa? Millä edellytyksillä todistajaa voidaan kuulla käyttämällä hyväksi erilaisia teknisiä apuneuvoja, kuten videoneuvottelua?

Yleensä asianajajien edustamien asianosaisten (vaikka he voivat myös edustaa itseään) tehtävänä on antaa todistajanlausunto tuomioistuimelle ja todistaa siten asiansa todennäköisyys. Tuomari toimii sovittelijana ja varmistaa, että todistajien kuulustelu toteutetaan oikeudenmukaisesti ja laillisesti ja että se liittyy seikkoihin, joita asiassa käsitellään. Tuomari voi itse esittää todistajalle kysymyksiä, mutta hän antaa myös asianosaisten asianajajien esittää lisäkysymyksiä mistä tahansa kysymystensä seurauksena esiin tulleesta asiasta.

Nykyisin esimerkiksi Belfastin High Court tuomioistuimessa asiantuntijoiden todistajanlausunnon esittämistä helpotetaan video- tai Skype-yhteydellä, jos asiantuntija ei voi helposti saapua paikalle toiselta oikeudenkäyttöalueelta.

3 Näytön arviointi

3.1 Estääkö se, että todiste on hankittu lainvastaisin keinoin, tuomioistuinta ottamasta todistetta huomioon tuomiossa?

Tuomioistuimella ei ole yleistä harkintavaltaa jättää huomiotta todistetta, joka on hankittu epäoikeudenmukaisin keinoin. Todiste voidaan jättää huomiotta vain, jos viranomainen tekee sen tai jos se poistetaan rekisteristä sen vuoksi, että se herättää pahennusta tai on oikeudenkäynnin kannalta tarpeeton.

3.2 Käykö lausumani todisteesta ollessani itse asianosaisena asiassa?

Kyllä. Asianosaiset voivat antaa oman todistajanlausunnon.

Linkkejä

Pohjois-Irlannin tuomioistuinten verkkosivustot

Päivitetty viimeksi: 09/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.